אוניברסיטה בלב מדבר

הרעיון – של ב.ג. – הכסף נאסף בחו"ל

— מאת **מנחם תלמי** —

כשני ק"מ דרומה משדה־בוקר מסתעף מחכביש לאילת — כביש חמוביל מזרחה. שום שלט אינו מסביר פשרה של הסתעפות זו, אי־נו רומז על יעודו של הכביש. כביש הסתעפות עצמו משוך מזרחה כ־קו ישר, נמתח כסרגל שחור על פני משטח מישורי בחיר ונחית, אובד מעין חצופה בו, איש בקרבת תחום בקעת נחל־צין.

סקרנים שבין עוברי־האורח, השואלים לפשרו של כביש מוזר זה, נענים לרוב במשיכת־כתף או בפיהבול־עין הבא ללמדם שיש דברים שהשתיקה יפה להם. אינסטינקטיבית נמנעים רבים מבין ה־משוטטים באזור לעלות על כביש בלתי משולם ובלתי מחוור זה — שמא יוליכם אל מקום שהצנעה יפה לו וסופם ש־יסתבכו בכניסה לאזור שאין הם רצויים בו. כמעט כולם מקיימים לגבי כביש זה את האימרה: „שומר נפשו ירחק".

אל חשש, ידידי הטיולים. כביש „מיסתו־רי" זה מוּתר לכל נפש. אפשר לנסוע עליו ולהתרחק לאורכו בליטר בנזין. אם תפסע עליו תגיע, כעבור קילומטר אל מעגל של אספלט. כמות שהתחיל באופן סתמי, כן מסתיים הוא באורח סתמי — במעין כיכר שאין בה כלום, שאינה מבהירה דבר. מסיומו של הכביש ואילך — מדבר מפורע, שסעים גיאולוגיים, אך לא סימן קט של ציביליזציה, אף לא הסבר פעוט לפשרה של דרך סתמית זו. לכאורה, מין פס אספלט נאה ומשובח, שהוטל הלום ב־שרירות.

תורה במדבר

מיד לאחר החגים יתעורר, כביש מת זה לחיים. משאיות כבדות של „סולל־בונה", עמוסות חומרי־בנייה למיניהם, ינועו עליו בכבדות, יפרקו משאן על שפת ה־בקעה הגדולה של נחל־צין, שם יקרעו את השתיקה המדברית הגדולה פטישי־אוויר גדולים, דחפורים ומחפרים.

זמן קצר לאחר מכן, וודאי תגיע למקום שיירה נכבדת של אנשי ציבור ואורחים למיניהם, כדי להשתתף בטקס הנחת אבן־הפינה לאוניברסיטת־המדבר הראשונה ב־עולם. שנה לאחר מכן, בהתאם לתיכנון, יגיעו למקום אנשי המחוזר הראשון. סטו־דנטים שאיש עדיין אינו יודע בבירור מי הם יהיו ומה בדיוק יורו להם בין כתלי המוסד החדש והמיוחד במינו.

„התכנית השלמה", אומרים מקימי נווה המדבר הלימודי, „תתגבש ברורות תוך כדי תהליך ההקמה".

רעיונו של בן־גוריון

הקמת אוניברסיטה מדברית זו, בפתח בקעת נחל־צין, היא רעיונו הבלעדי של דוד בן־גוריון. מטרתו: קשירת אנשים אל תחושת הנגב ואל נופו, והפחת חיים באחד האזורים השוממים, הנעדרים בשעה זו סי־כויים להתיישבות רגילה.

את רעיון האוניברסיטה הזו השמיע ב. ג. בפני חבר עוזריו ומקורביו בצורת משאלה, והללו נחפזו להתארגן על מנת לבצע את הבקשה. הם — כעשרה אנשי ציבור, אד־

מדי קולק
המבצע

בית־ברל בציפית. אולם משך הלימודים כאן יהיה ארוך יותר והבאים ל„אוניברסי־טה־מדברית" זו ישתו בה לפחות שנת. פתי־חת המדרשה תגרור אחריה „התיישבות־קבע" של משפחות המרצים ואנשי האד־מיניסטרציה — והרי לכם ישוב נוסף באי־חד מאזורי ההתיישבות הפרובלמאטיים ב־יותר של המדינה.

מול בקעת נחל־צין

אוניברסיטה מדברית זו, שתתווה לבטח אטראקציה מיוחדת במינה, ממוקמת מול פני אחד המרתקים שבנופי הנגב — על שפת הבקעה הגדולה והציורית של נחל־צין. מנקודת המיקום מתגלה הבקעה בכל יפעתה, בכל פראותה הציורית. וזהי קערה מדברית משוסעת, שרוחות ומים צרו בה ארבנות, כיפות, צריחים ודמויות; שכת־ליה התלולים והגבוהים נגוסים ואכולים ב־תאוות ארוזיה; שבקרקעיתה הישימונית והלוהטת מתפתל נחש משובב של רקּ; שמעליה תלויים שמי מדבר גדולים, דהר־יים, מעופפים בשתיקה ללא פשר.

נחל־צין (הפוקרה) הוא אחד הגדולים ש־בנחלי הנגב וגליל מימיו ענף ביותר. אור־כו למעלה מ־100 ק"מ. ראשיתו בוואדי־נפך (ליד מכתש־רמון) וסיומו בים־המלח. הוא משמש כעין גבול בין הנגב הצפוני לנגב המרכזי.

כאן אפשר לראות, בעיקר בשלהי החר־רף, מחזות־שטפון בלתי־נשכחים, בשעה שכמויות מים אדירות פורצות בשאון רב לתוך הערוץ ותן סוחפות אתן, בכוח שאין לעצרו, גושי סלעים, צרורות חצץ ועפר, גזעי עצים וכל דבר אחר שניקרה על דרכן.

הופצו שמועות כי בבקעה נהדרה ורבת־הוד זו, למרגלות האוניברסיטה המדברית ובקרבת שדה־בוקר, מבקש ד. בן־גוריון ל־הכין לעצמו אחוזת־קבר וכי כל הסביבה הזו תיהפך למעין פנתיאון.

ארשת של תדהמה נשפכה על פניו של סדי קולק, המנהל הכללי של משרד ראש־הממשלה והרוח החיה בביצוע המפעל, — כששאלתי אותו על כך.

„סיפור מרוח ומצוץ מן האצבע", — ה־גיב במשיכת כתף; „יכול להפיץ אותו ול־האמין בו רק מי שאינו מכיר את ראש ה־ממשלה. אני מכיר אותו די טוב ואני יכול להגיד לך במלוא הכנות ובמלוא האחריות שדברים מסוג זה זרים לרוחו ונוגדים בי־תי את עיקריו ואמיני. חייתי מרחיק לכת

מי הם „הצעירים"

הם עברו כבר את גיל הארבעים, אך הם נלחמים בלהט נעורים – נגד ותיקי מפא"י

— מאת **מ. מיזלס** —

העסקנים ה„צעירים" במפא"י מצעירים מדי פעם בפעם את הרי־חות בתוך שורות מפלגתם. הם מי־ערערים בנוסח צברי גדוי („דוג־רי") על דעות מוספכמות, מעליבם רעיונות „אפיקורסיים", מסתעירים בהחט־עוריים על אידיאולוגיות, ערכים, מפעלים ואישים. ובכל פי־עם מזדעזעים מחדש אמות הסי־עים בבית מפא"י שברחוב הירקי־בעצמו של ה„ויכוח הביולוגי" — והמחומה גדולה.

מיהו אותו „חוג צעירי מפא"י", שהדבי־קו לו בימים האחרונים כינויים כגון „בי־יציפה של רעיונות ממלכתיים" ו„מקלט לנוער־חסות? לא פעם טועים בלגלוג, כי מן הדין למתוק משם החוג את המלה „צעי־רים". כי־המדובר בבני ארבעים ומעלה מהם גם כי המונח „צעירים" נותר לאי־חוג כירושה מאותם ימי גראשיה, כש־הינו באמת צעירים.

היה זה בימי הפילוג במפא"י, או — כפי שאנשי החוג אומרים — בימים בהם „בפרדו דרכי ברל וטבנקין", בראשית שנות הארבעים. לפתע נתגלה קומץ קטן של צעירים, יוצאי־דופן, בגיל עשרים לערך, שלא נהרו אחרי תורתו של טבנקין, אלא נשארו נאמנים לתורת ברל. הם נתלכדו משלוש קבוצות קטנות, שמצאו את עצמן לפתע מבודדות מבחינה חברתית: הין אלה כמה „חוגיסטים" („המחנות העולים"), אח־דים מעסקני „הנוער העובד" והסתדרות הציונים. עם ה„חוגיסטים" נמנו אהוביה מל־כין, דוד קורן, מאיר בראלי, אברהם עופר, אשר ילדין, אהרון רמז ומאיר אביזוהר; עם חברי „הנוער העובד" — שמעון פרס ואלחנן ישי; ועם הצופים — שמואל אבי־עד, שלמה הלל ומשה גלבוע. כולם מצאו שפה משותפת והניחו את הגרעין למה ש־קרוי כיום „חוג צעירי מפא"י".

גילגולים שונים ומשונים עברו במרוצת השנים על החוג הזה. אט־אט הצליח החוג להכות שרשים בקרב הנוער, הקים את התנועה המאוחדת, את המשמרת הצעירה של מפא"י וחיזק את השפעתו בקרב הנו־ער העובד. במרוצת השנים זכה הגרעין גם בתוספת חשובה מן ה„פריפריה הבטחו־נית", שהיתה קשורה באישיותו של אליהו גולומב ז"ל (משה דיין, בן־עמי פחטר ז"ל, שנפל במלחמת השחרור בשיירה ליהעים) ומן ההתיישבות העובדת כגון אהרן ידלין, עמוס דגני, גד יעקבי ונחמן רז, ואחרים — ביניהם גם ס. יזהר, ג. בן־ישראל וכו'.

צעירים נגד ותיקים

בימי מלחמת השחרור היו חברי החוג עסוקים בחזיתות אחרות, אולם עם תום ה־מלחמה התארגנו מחדש. כמרכז המשמרת הצעירה נקבע ס. בראלי, אברהם עופר הקים את מועדון צעירי המפלגה שהתכנס בית־ברל בציפית. אולם משך הלימודים כאן יהיה ארוך יותר והבאים ל„אוניברסי־טה־מדברית" זו ישתו בה לפחות שנת. פתי־חת המדרשה תגרור אחריה „התיישבות־קבע" של משפחות המרצים ואנשי האד־מיניסטרציה — והרי לכם ישוב נוסף באי־חד מאזורי ההתיישבות הפרובלמאטיים ב־יותר של המדינה.

מול בקעת נחל־צין

אוניברסיטה מדברית זו, שתתווה לבטח אטראקציה מיוחדת במינה, ממוקמת מול פני אחד המרתקים שבנופי הנגב — על

מדי קולק
המבצע

שפת הבקעה הגדולה והציורית של נחל־צין. מנקודת המיקום מתגלה הבקעה בכל יפעתה, בכל פראותה הציורית. וזהי קערה מדברית משוסעת, שרוחות ומים צרו בה ארבנות, כיפות, צריחים ודמויות; שכת־ליה התלולים והגבוהים נגוסים ואכולים ב־תאוות ארוזיה; שבקרקעיתה הישימונית והלוהטת מתפתל נחש משובב של רקּ; שמעליה תלויים שמי מדבר גדולים, דהר־יים, מעופפים בשתיקה ללא פשר.

נחל־צין (הפוקרה) הוא אחד הגדולים ש־בנחלי הנגב וגליל מימיו ענף ביותר. אור־כו למעלה מ־100 ק"מ. ראשיתו בוואדי־נפך (ליד מכתש־רמון) וסיומו בים־המלח. הוא משמש כעין גבול בין הנגב הצפוני לנגב המרכזי.

כאן אפשר לראות, בעיקר בשלהי החר־רף, מחזות־שטפון בלתי־נשכחים, בשעה שכמויות מים אדירות פורצות בשאון רב לתוך הערוץ ותן סוחפות אתן, בכוח שאין לעצרו, גושי סלעים, צרורות חצץ ועפר, גזעי עצים וכל דבר אחר שניקרה על דרכן.

הופצו שמועות כי בבקעה נהדרה ורבת־הוד זו, למרגלות האוניברסיטה המדברית ובקרבת שדה־בוקר, מבקש ד. בן־גוריון ל־הכין לעצמו אחוזת־קבר וכי כל הסביבה הזו תיהפך למעין פנתיאון.

ארשת של תדהמה נשפכה על פניו של סדי קולק, המנהל הכללי של משרד ראש־הממשלה והרוח החיה בביצוע המפעל, — כששאלתי אותו על כך.

„סיפור מרוח ומצוץ מן האצבע", — ה־גיב במשיכת כתף; „יכול להפיץ אותו ול־האמין בו רק מי שאינו מכיר את ראש ה־ממשלה. אני מכיר אותו די טוב ואני יכול להגיד לך במלוא הכנות ובמלוא האחריות שדברים מסוג זה זרים לרוחו ונוגדים בי־תי את עיקריו ואמיני. חייתי מרחיק לכת

משנכנס אלול – מכינים שופרות

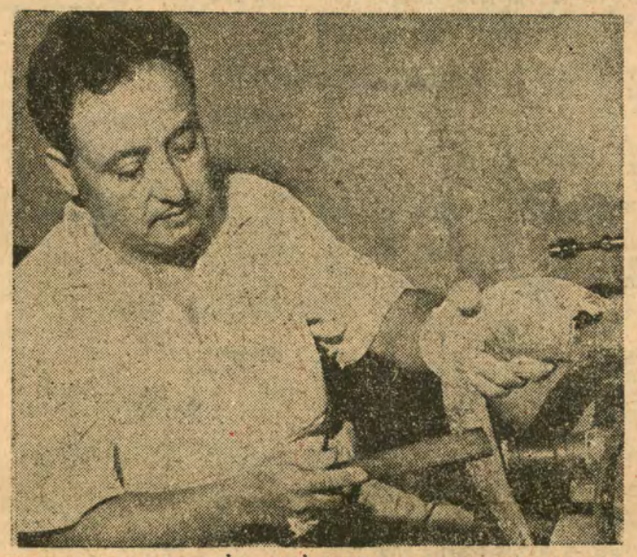

מר מאיר בר־ששת, אשר בית־המלאכה שלו נמצא במבואות ואדי־סליב שבחיפה, מייצר שופרות כבר בדור שני: את המלאכה העדינה למד מאביב, בקאזאבלאנקה. עדינה — ולא קלה...

מה כחוק ויצאו לגייס אמצעים ותכניות. תוך זמן קצר יחסית הצליחו לאסוף (בעיקר בחו"ל ושלא באמצעות צינורות מפלגתיים או אירגוניים) — רבע מיליון לירות, הסכום הנדרש להקמת השלב הראשון, שיכלול חדרי־לימוד זמגורים וכן חדר־אוכל קטן.

בהתאם לתכנית, שטרם גובשה סופית, תפעל המדרשה החינוכית הזו במתכונת של

ואומר, שפשוט אין לו כל זיקה וחדש לדברים כאלה. וחוץ מזה — לא הוא ולא אדם אחר הקשורים ברעיון ובביצוע העלו רמז של הצעה בקשר לכך, ונוסף על כל אלה" — מוסיף סדי קולק בחיוכו הרחב — "לא איש כראש הממשלה מהרהר בסיום חייו. הוא מתכונן עוד לחיות הרבה שנים. אני מבטיח לך שכל השמועה הזו היא סתם סיפור יפה — ודמיוגי לחלוטין!"

עסקנים צעירים כ„אקס־ב" לפעילות המפלגתית. בימים ההם הופיעו לראשונה ה„צעירים" בסערה על הבמה הציבורית. הם מצאו עצמם חיש מהר באופוזיציה לצמרת המפלגה בכמה נקודות־יסוד. את היציאה כיוונו בעיקר נגד מה שקראו בשם „סיעת המנגנון" במרכז מפא"י, המקיימת בידיה — לדעתם — שלטון בלי־מצרים. תביעתם

...קודם כל, דרושה בזיקה קפדנית...

...רק אחר־כך בא הליטוש והקידוח בפנים...

...הפיה דורשת טיפול מיוחד — כי היא הקובעת לגבי הקול שמוציא השופר...

...והנה מוכן הכל לתקיעה הגדולה. אגב, מר בר־ששת הוא גם „בעל־תקיעה" מובהק.

אופי רעיוני — ולוחם

חוג הצעירים מתכנס מדי פעם, בהשתתפות עשרות חברים, ב„בית ברל". מאז הוכרז כחוג פתוח, משתתפים בדיונים כמה מחברי ה„גוש", בתור משקיפים. אנשי החוג טוענים, כי החוג נושא אופי רעיוני גרידא, אולם הם אינם יכולים להכחיש, כי הוא מתכנס גם לפני ועידות ובחירות, קובע מיכסות מועמדיו לרשימות השונות ולוחם בעקשנות על מקומות מועמדיו ברשימה זו או אחרת. החוג מאשים את ה„גוש" בהפרת החלטות הכפר הירוק, שלפיו שלא התפרק וממשיך במלחמתו בצעירים. והוא מצביע, בין השאר, על הבחירות האחרונות לוועידת מפא"י בתל־אביב, בהן הקים ה„גוש" חזית נגד הצעירים, וכתוצאה מכך לא נבחר אחד מראשי החוג — אברהם עופר, כציר לוועידה.

בימים האחרונים עורר החוג סערה חדשה בציבור ובצמרת מפא"י, במקביל לדיונים, שהתנהלו במזכירות ובמרכז מפא"י, קיים החוג דיונים על פרשת המורים ועל בעיית הדור הצעיר. ראשי החוג, מ. דיין וש. פרס, ניצלו במה זו להתקפות על תכנית חבל הבשור, שאושרה על ידי מרכז מפא"י, על המדיניות הכלכלית של הממשלה וההסתדרות, ועל מעמדם של קופת חולים ההסתדרותית ו„הפועל". ראשי ההסתדרות השיבו מלחמה שערה. במזכירות מפא"י הושמעה הטענה, כי החוג מהווה מעין מפלגה שניה ויש לאסור את קיומו. ראשי החוג משיבים על טענה זו: שטויות! יש מקום לדיונים במפא"י, ואפילו לאחר קבלת סיכומים במזכירות ובמרכז. הלא מפא"י היא מפלגה דמוקרטית. החלטות הן מוסדות מחייבות למשמעת־פעולה. אולם אין איסור על נסיונות להשפיע לשינוי החלטות, שאינן נראות בעיני החוג כמעשיות ומועילות.

עם חגיגות 40 שנה לקיום ויצ"ו

מכריזה ה. נ. צ. ויצ"ו בישראל, בשיתוף עם „מעריב לנוער" על

תחרות חפשית לכשרונות צעירים (גיל 16—8)

בכל שטחי האמנות: שירה, מחול, נגינה, משחק, קריאה, היקוי ופנטומימה.

התחרות תערך ביום ב', י"ט תשרי תשכ"א — 10.10.60 ב„היכל התרבות".

על המועמדים לפנות בכתב למערכת „מעריב לנוער", ת"א רח' קרליבך 2, לא יאוחר מיום 20.9.60.

המועמדים יזומנו בכתב לראיון אישי.

פרסום נאזל

הדרך האחרת

לחידוש האדרת

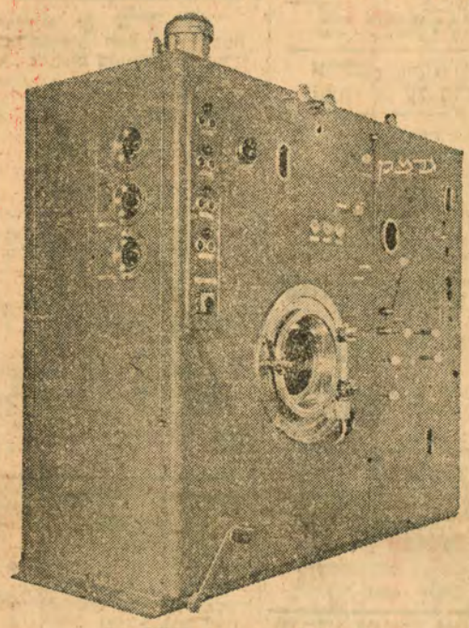

מכונות אלקטרוניות לניקוי יבש

עַטָק

ניקוי בפרכלוראטילן
מאריך את חיי הבגד
מחדש את הבד
ניקוי וייבוש בחצי שעה

לרשותך גברת הדרך האחרת

החל מהשבוע הבא יועמדו מכונות „גרמק" לשרותך במכונים לניקוי יבש

„גרמק" חברת הנדסה לניקוי יבש
המשרד: ת"א, אלנבי 103, טל. 65333

חדש!

כתמים

כתמי שחן, זפת, ודיו
כתמי מאכלים שמנים
פירות ויין - מכל בד
מבלי להשאיר סימנים

מנקה מהר

שרוניה 4

להשיג בכל בתי מרקחת ופרפומריה

תריסי צלנוע בעמ

תעשית תריסי הזזה מאסבסט
נעים וגם סובבים
כאחריות גמורה.
רח' הרכבת 50, תל־אביב, טלפון 31909